

УДК 336:338.43

С. А. Власюк,

к. е. н, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3416-3444>**А. І. Гуртовенко,**

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-5750-731X>**М. І. Тиховський,**

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,

Уманський національний університет садівництва

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-1643-5226>

DOI: 10.32702/2306-6792.2024.9.122

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

S. Vlasiuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Uman national university of horticulture

A. Hurtovenko,

Postgraduate student, Uman national university of horticulture

M. Tykhovskyi,

Postgraduate student, Uman national university of horticulture

CONTEMPORARY TRENDS IN FINANCIAL BACKING FOR AGRICULTURAL PRODUCTION

В статті визначено, що важливим аспектом успішної стратегії фінансового забезпечення аграрного виробництва є інтеграція різних інструментів та програм, спрямованих на покращення фінансового стану аграрного сектору. Особливістю якої є інноваційне впровадження нових підходів державної регіональної політики в перспективі. Виявлено очевидну потребу у створенні комплексної (не обмежуючись лише комерційним страхуванням) системи ринкових та інституційних інструментів, які б дозволили аграріям обирати інструменти управління ризиками гнучко та за конкурентними ринковими цінами. Оскільки аграрний сектор є досить вразливим до зовнішніх умов, державна підтримка галузі є надзвичайно важливою, а страхування майбутнього врожаю могло б суттєво вплинути на зменшення ризиків для аграрного бізнесу. Обґрунтовано, що на процес фінансового забезпечення аграрного виробництва впливають певні фактори, результат яких не завжди можна передбачити. Водночас дія тих чи інших чинників легко допомагає набути тих чи інших форм, що дозволяє застосовувати математичне моделювання з використанням інформаційного забезпечення та вивченням змін обсягів виробництва сільського господарства, імітування різних ринкових ситуацій, вся сукупність яких повністю вбирає невизначеність ринку. Запропоновано рекомендації щодо покращення стратегії розвитку аграрного виробництва на регіональному рівні.

The formation of a legal framework and the necessary resources are essential for the successful implementation of the methods developed to support regional development in Ukraine. Characteristic of the concept of sustainable development is the focus on the growth of the agricultural sector and the importance of assessing problems and opportunities in terms of the agricultural landscape, natural and geographical, organizational, economic, social, and ethnic dimensions. The creation of a strategy for the development of financial support for agricultural production in the regions is based on the joint efforts of business and the national concept of economic development of Ukraine. Due to martial law, the strategy of development of the regional territories requires different approaches to address this issue. It will be important to justify and use different approaches to ensure the preservation and further creation of conditions for sustainable development of the regional territory. Cooperation among government agencies, industry associations, financial institutions, and farmers will play an important role in creating favorable conditions for the development of agricultural markets. Ensuring that farmers have access to resources, information, and the latest technology will enable them to respond more effectively to market changes. The prospects for Ukraine's agricultural sector are bright, given its resources, export potential, and increased investment. Addressing these challenges will promote sustainable growth of the agricultural sector, make it more competitive in international markets, and contribute to the country's economic

development. The development of Ukraine's agricultural sector requires strategic reforms, cooperation among various stakeholders, and an environment conducive to innovation and growth. Ukraine's agricultural sector has great potential for development, even in times of war, due to its abundant natural resources and high level of agricultural expertise. Investors who understand the risks and opportunities in this sector can build on their successes in Ukraine and contribute to food production and exports. By developing effective solutions to key challenges, the sector could unlock its potential and become an important player in the country's economy.

Ключові слова: фінансове забезпечення, аграрне виробництво, страхування, агробізнес, сільське господарство, агроменеджмент.

Key words: financial support, agricultural production, insurance, agribusiness, agriculture, agromanagement.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Аграрний сектор складає основу економічної системи, але наразі, переживає час безпрецедентних змін, оскільки складнішим, але водночас, і важливим постає питання досягнення балансу між потребою у підвищенні продуктивності, захистом навколишнього середовища та цінністю для споживачів. Однак ефективне функціонування аграрного сектору залежить від належного фінансового забезпечення, якому необхідні ресурси для виробництва, зберігання та реалізації сільськогосподарської продукції.

Дослідження в галузі фінансового забезпечення аграрного виробництва вказують на значущі виклики, з якими стикаються регіональні управлінці у багатьох країнах. Наприклад, деякі дослідження вказують на недостатність доступу до кредитів для сільськогосподарських підприємств через високі відсоткові ставки та низьку кредитну доступність у регіонах з високим ризиком.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема із забезпеченням аграрного виробництва в регіонах має особливе значення в контексті вирішення завдань подолання економічного спаду, викликаного наявною в Україні політичною і загальноекономічною ситуацією. Загальні питання фінансового забезпечення аграрного виробництва висвітлено у працях Л. Балабанової, І. Ковальчук, О. Ковтуна, О. Кундицького, Е. Лібанова, Є. Литвиненка, Є. Майовця, М. Маліка, І. Маркіної, І. Михасюка, М. Хвесик, В. Юрчишина та ін. Проте, ця проблематика є актуальною сьогодні не тільки через скорочення обсягів сільськогосподарського виробництва, а й через гостре необхідне вирішення продовольчої проблеми як важливої складової економічної безпеки світу.

Дослідження в галузі фінансового забезпечення аграрного виробництва вказують на значущі виклики, з якими стикаються регіональні влади у багатьох країнах. Так, деякі дослідження вказують на недостатність доступу до кредитів для сільськогосподарських підприємств через високі відсоткові ставки та низьку кредитну доступність у регіонах з високим ризиком.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Необхідність розробки та реалізації регіональних стратегій фінансового забезпечення аграрного виробництва, спрямованих на забезпечення стійкого розвитку сільськогосподарського сектору. Дослідження та аналіз таких стратегій стануть основою для формування ефективних інструментів фінансової підтримки для аграрного виробництва та сприятимуть створенню фінансового середовища для їх розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Важливим аспектом успішної стратегії фінансового забезпечення аграрного виробництва є інтеграція різних інструментів та програм, спрямованих на покращення фінансового стану аграрного сектору. Основою ефективного розвитку постала "Державна стратегія регіонального розвитку на 2021—2027 роки", яку створено відповідно до завдань щодо виконання Указу Президента України № 713 "Про невідкладні заходи щодо забезпечення економічного зростання, стимулювання розвитку регіонів та запобігання корупції" [1].

Важливою особливістю даної стратегії є інноваційне впровадження нових підходів державної регіональної політики в перспективі. Особливу увагу приділяється переходу до територіально орієнтованої політики розвитку, що передбачає стимулювання використання власного потенціалу кожної території. Це оз-

Таблиця 1. Класифікація методів державного регулювання економіки

Критерії класифікації	Види	Інструменти
Форма впливу на суб'єктів	Прямі	- визначення основних стратегічних цілей розвитку аграрної економіки; - державне цільове фінансове забезпечення; - надання цільових дотацій агробізнесу; - встановлення квот щодо виробництва, імпорту та експорту продукції; - ліцензування діяльності; - встановлення державних стандартів, нормативних вимог до якості та сертифікації технологій і продукції тощо
	Опосередковані	- встановлення податкової системи, пільг в оподаткуванні, диференціація податків; - надання пільг у процесі кредитування; - рефінансування; - митне регулювання експорту й імпорту;
Спосіб реалізації	Правові	прийняття відповідного нормативно-правового забезпечення
	Адміністративні	встановлення: квот, лімітів, ліцензування, нормування, стандартизації, державного замовлення тощо
	Економічні	- бюджетне регулювання, - грошово-кредитне регулювання, - цінове регулювання - валютне регулювання

начає надання індивідуальної підтримки кожному регіону з урахуванням її унікальної специфіки проблем соціально-економічного розвитку, наявного історико-культурного потенціалу, екологічних умов та потреб у збереженні природного середовища (табл. 1) [2].

Обґрунтована потреба сукупності методів державного регулювання економічних процесів, зазвичай класифікують за формами та засобами впливу. При стабільній економіці спостерігається більш масштабне використання економічних методів, а за нестабільної економічної системи пріоритет віддається, як правило, адміністративним методам [3].

Стратегічно існує очевидна потреба у створенні комплексної (не обмежуючись лише комерційним страхуванням) системи ринкових та інституційних інструментів, які б дозволили аграріям обирати інструменти управління ризиками гнучко та за конкурентними ринковими цінами.

Реалізація стратегії фінансового забезпечення потребує створення сприятливого фінансового середовища для сільськогосподарських підприємств. Це може включати в себе підтримку інвестиційних проектів та створення стимулів для розвитку аграрного бізнесу.

Проте, військові дії на території України, вплинули на розроблення та застосування різноманітних підходів до забезпечення збереження та здійснення майбутнього сталого розвитку регіонів.

Стан фінансового забезпечення сільського господарства має значний вплив на його економічну стійкість та здатність забезпечити продовольчу безпеку держави. У країнах з розвинутими ринковими відносинами кредити покривають більш ніж третину фінансових потреб сільськогосподарських виробників. Україна також має свої особливості у цьому аспекті, де кредитні відносини у сільському господарстві спрямовані на задоволення потреб товаровиробників у кредитних ресурсах.

"3,517 тисяч українських сільськогосподарських підприємств отримали загалом 21,8 мільярда гривень банківських кредитів на розвиток свого бізнесу з початку 2024 року. Найбільший обсяг кредитів за різними програмами у 2024 році отримали аграрії Київської (9,2 мільярда гривень для 317 підприємств), Тернопільської (1,3 мільярда гривень для 138 підприємств), Кіровоградської (1,1 мільярда гривень для 441 підприємства), Дніпропетровської (1 мільярд гривень для 262 підприємств), Одеської (1 мільярд гривень для 245 підприємств) та Харківської (986,9 мільйонів гривень для 195 підприємств) областей" [4].

"7,2 млрд грн із загальної суми за державною програмою "Доступні кредити 5-7-9%" отримали 1,753 тис. підприємств. Найбільше інвестицій отримали підприємства Київської, Харківської, Вінницької, Кіровоградської, Одеської, Волинської областей" (табл. 2) [5].

Ефективна стратегія фінансового забезпечення повинна передбачати систему управління ризиками, яка дозволяє зменшити вплив фінансових коливань та негативних зовнішніх факторів на діяльність сільськогосподарських підприємств. Опціони та ф'ючерси це саме ті фінансові інструменти які можуть впливати на розвиток системи страхування.

Оскільки, сільське господарство — галузь, яка найбільш схильна до впливу сил природи, то в порівнянні з іншими об'єктами народного господарства сільське господарство більшою мірою потребує захисту, шляхом страхування. Як економічна категорія, страхування являє собою систему економічних відносин, під якою розуміється як розробка способів та механізмів створення спеціальних фондів фінансових ресурсів з метою використання їх на відшкодування збитку за умови настання різних ризикових

події або допомога особам при непередбачуваних життєвих подіях. Страхування з одного боку, вид діяльності, що приносить дохід, з іншого, засіб захисту економічної стабільності бізнесу [6].

Україна впроваджує систему страхування агропродукції з державною підтримкою. Основними нормативними документами, які регламентують систему страхування є: Закон України "Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою" від 24 липня 2021 року [7] та Постанова КМУ "Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції" від 12.02.2022 року [8].

Оскільки аграрний сектор є досить вразливим до зовнішніх умов, державна підтримка галузі є надзвичайно важливою, а страхування майбутнього врожаю могло б суттєво вплинути на зменшення ризиків для аграрного бізнесу.

Наразі, відповідно до статистичних даних, застрахованими є близько 5% земель сільськогосподарського призначення. Загалом, світовим лідером в агрострахуванні є США.

"Світовий досвід свідчить, що країни, які досліджують аграрний сектор як стратегічно важливу галузь (...) створюють систему державної підтримки агрострахування. Завдяки такому підходу, у США, для прикладу, такі культури як пшениця, кукурудза, бавовна та соя — застраховані на 86% площ їхнього посіву, в Канаді — на 65%" [9].

Страхування сільськогосподарських ризиків створює значні переваги для сільськогосподарства як галузі. Водночас воно є технічно складним, потребує значних обсягів надійних даних та наявності партнерських відносин між головними зацікавленими сторонами. Переваги аграрного страхування включають у себе зменшення фінансового ризику для сільськогосподарських підприємств, підтримку сталого розвитку галузі та забезпечення стабільності доходів фермерів. Крім того, це сприяє забезпеченню продовольчої безпеки країни, оскільки допомагає зберегти врожай та забезпечити стабільний виробничий процес у сільському господарстві [10].

Агрострахування є ефективним захистом аграрного виробництва. Саме тому, у найближчі часи це стане важливим та обов'язковим питанням в стратегічних напрямках економіки України. Товаровиробникам варто розвивати агроменеджмент у цій сфері, який би

Таблиця 2. Інвестиції за програмою "Доступні кредити 5-7-9%" станом на 12 березня 2024 р.

Область	Кількість інвестицій	Кількість підприємств
Київської	904,8 млн грн	163
Харківської	858,7 млн грн	104
Вінницької	710,5 млн грн	189
Кіровоградської	676,6 млн грн	227
Одеської	522,2 млн грн	128
Волинської	425,6 млн грн	112

відразу реагував на зміни, так як виробництво є дуже специфічним та залежним від різних факторів.

На процес фінансового забезпечення аграрного виробництва впливають певні фактори, результат яких не завжди можна передбачити. Водночас дія тих чи інших чинників легко допомагає набути тих чи інших форм, що дозволяє застосовувати математичне моделювання з використанням інформаційного забезпечення та вивченням змін обсягів виробництва сільського господарства, імітування різних ринкових ситуацій, вся сукупність яких повністю вбирає невизначеність ринку.

Варто відмітити, що у віддаленій перспективі забезпечення розвитку агробізнесу збережеться необхідність у державному регулюванні економіки, тими чи іншими методами припинити без участі держави цей процес неможливий. Визначення типів територій, які потребують спеціальних механізмів та інструментів державної підтримки для створення конкурентоспроможних регіонів і функціональних територій шляхом залучення цікавих сторінок та залучення всіх активів регіону для отримання фінансової підтримки з державного бюджету. Державна стратегія розвитку допомоги кожній територіальній громаді в ефективній реалізації їх потенціалу, переваг, ресурсів і можливостей [11].

У 2020 році Україна знаходилася на 64 місці з-поміж 190 держав у рейтингу Світового банку Doing business. Україна, відповідно до рейтингу, друга держава за темпами та масштабами покращення ділового клімату за останні 10 років. За даними Міністерства економіки України, інвестиції в аграрний сектор у 2022 році порівняно з попереднім роком зросли на 15%, що свідчить про постійний інтерес інвесторів до галузі, навіть в умовах війни [1].

Також, аграрний сектор України продовжує демонструвати стабільний ріст обсягів виробництва і експорту продукції. За даними Міністерства економіки, у 2022 році Україна експортувала сільськогосподарську продукцію

на суму понад 23 мільярди доларів США, що є рекордним показником за останні роки [12].

Одними з пріоритетних завдань регіональної стратегії розвитку наразі є прискорення економічного розвитку секторів економіки, підвищення їх результативності за рахунок ефективного використання як внутрішніх, так і зовнішніх ресурсів, сприяння зайнятості населення та створення умов для повернення в Україну трудових мігрантів, що в свою чергу сприятиме швидкому та стабільному підвищенню якості життя людей. Це визначається як один із головних напрямків реалізації стратегії розвитку фінансового забезпечення в регіонах.

Відзначимо, що аграрний сектор України має великий потенціал для розвитку навіть в умовах воєнного часу, завдяки багатству природних ресурсів та високій рівні сільськогосподарської експертизи. Інвестори, які розуміють ризики та можливості цього сектору, можуть мати успішний досвід в Україні, сприяючи виробництву продовольства та збільшенню його експорту.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, на основі проведеного дослідження, варто відмітити рекомендації щодо покращення стратегії розвитку аграрного виробництва на регіональному рівні:

— залучення фінансових ресурсів: територіальні громади повинні активно працювати над залученням фінансових ресурсів для підтримки аграрного сектору, що включатиме розвиток спеціальних програм кредитування, грантів та страхування для сільськогосподарських підприємств;

— підтримка інновацій: для забезпечення сталого зростання продуктивності та конкурентоспроможності, важливо підтримувати інноваційні підходи в аграрному секторі, шляхом надання територіальними громадами фінансової підтримки та стимулювання впровадження новітніх технологій та практик у сільському господарстві;

— розвиток інфраструктури: покращення інфраструктури, є ключовим чинником для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності сільськогосподарського сектору, саме тому територіальні громади повинні активно інвестувати в розвиток та модернізацію інфраструктури, щоб полегшити транспортування та експорт сільськогосподарської продукції;

— підтримка агропромислових кооперативів: розвиток агропромислових кооперативів може сприяти покращенню ефективності та конкурентоспроможності малих та середніх сільськогосподарських підприємств, саме тому, територіальні громади можуть надавати фінансову та інституційну підтримку для створення та розвитку таких кооперативів;

— заохочення екологічного виробництва: є ключовим аспектом сталого розвитку сільськогосподарського сектору, територіальні громади можуть надавати стимули та підтримку для впровадження екологічно чистих технологій та методів виробництва.

Ці рекомендації є важливими кроками для поліпшення стратегії розвитку сільськогосподарської продукції на регіональному рівні та забезпечення сталого росту аграрного виробництва в Україні.

Література:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n189>

2. Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2023 р. № 817. <https://ips.ligazakon.net/document/КР230817?an=2> (дата звернення: 21.01.2024).

3. Пасемко Г.П., Таран О.М. Формування державної політики розвитку сільських територій. Економічний простір. 2024. № 189. С. 114—118. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/12096/1/Pasemko.pdf>

4. Експерти проаналізували нові умови пільгового кредитування для аграріїв. Аграрне інформаційне агентство "Agravery": URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/eksperti-proanalizuvali-novi-umovi-pilgovogo-kredituvannya-dla-agrariiv>

5. Мінфін: За час дії воєнного стану в межах Державної програми "Доступні кредити 5-7-9%". Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-za-chas-dii-voiennoho-stanu-v-mezhakh-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9-vydano-42847-pilhovyykh-kredytiv-na-1705-mlrd-hrn>

6. Величко А. Як працює агрострахування в Україні. АіраЗакон. URL: https://biz.ligazakon.net/analytys/214109_yak-pratsyu-agrostrakhuvannya-v-ukran

7. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою: Закон України від 24.07.2021 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T124391?an=1>

8. Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції: Постанову КМУ від 12.02.2022 року. URL: https://biz.ligazakon.net/analytys/214109_uk-pratsyu-agrostrakhuvannya-v-ukran

9. Аналіз регуляторного впливу. До проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законів України щодо удосконалення правового регулювання страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою". URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=c9ad5458-f588-4f71-98c8-043ebbb09e2e>

10. Власюк С.А. Особливості функціонування агрострахування в умовах воєнного стану. Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 5—6 жовтня 2023 р. Київ: НУБіП України, 2023. 608 с.

11. Відтворювальна динаміка економічних систем: інститути та діяльність: монографія / за ред. Гриценка А. К.: НАН України, 2018. 524 с.

12. Аграрний сектор економіки: підсумки 2022 та прогноз на 2023 рік. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ahraryy-sektor-ekonomiky-pidsumky-2022-ta-prohnoz-na-2023-rik>

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020). Resolution "On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021—2027", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n189> (Accessed 8 April 2024).

2. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023), Resolution "Some issues of development of the State Strategy for Regional Development of Ukraine and the action plan for its implementation and monitoring of the implementation of the said Strategy and action plan", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/KP230817?an=2> (Accessed 21 January 2024).

3. Pasemko, H.P. and Taran, O.M. (2024), "Formation of the state policy of rural development", *Ekonomichnyi prostir*, [Online], vol. 189, available at: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/1234567-89/12096/1/Pasemko.pdf> (Accessed 2 April 2024).

4. Agrarian news agency "Agravery" (2022), "Experts analyzed the new terms of preferential

lending for farmers", available at: <https://agravery.com/uk/posts/show/eksperti-proanalizovali-novi-umovi-pilgovogo-kredituvanna-dla-agrariiv> (Accessed 2 April 2024).

5. The government portal (2023), "Ministry of Finance: During the period of martial law, the State Program "Affordable Loans 5-7-9%", available at: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-za-chas-dii-voiennoho-stanu-v-mezhakh-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9-vydano-42847-pilhovyykh-kredytiv-na-1705-mlrd-hrn> (Accessed 8 April 2024).

6. Velychko, A. (2022), "How agricultural insurance works in Ukraine", *LihaZakon*, [Online], available at: https://biz.ligazakon.net/analytys/214109_uk-pratsyu-agrostrakhuvannya-v-ukran (Accessed 2 April 2024).

7. Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "On the peculiarities of insurance of agricultural products with state support", available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T124391?an=1> (Accessed 8 April 2024).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution "On Approval of the Procedure for Providing State Support for Insurance of Agricultural Products", available at: https://biz.ligazakon.net/analytys/214109_uk-pratsyu-agrostrakhuvannya-v-ukran (Accessed 8 April 2024).

9. Ministry of Economy of Ukraine (2020), "Regulatory impact analysis, "On the Draft Law of Ukraine "On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Certain Other Laws of Ukraine on Improving the Legal Regulation of Insurance of Agricultural Products with State Support", available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=c9ad5458-f588-4f71-98c8-043ebbb09e2e> (Accessed 12 April 2024).

10. Vlasiuk, S.A. (2023), "Peculiarities of agricultural insurance functioning under martial law", *Zbirka dopovidej na Mizhnarodnij ekonomichnij konferentsii* [Proceedings of the International Scientific and Practical Conference], NUBiP, Kyiv, Ukraine.

11. Hrytsenko, A. K. (2018), *Vidtvoriuvalna dynamika ekonomichnykh system: instytuty ta diialnist* [Reproductive dynamics of economic systems: institutions and activities], The National Academy of Sciences, Ukraine.

12. National Institute for Strategic Studies (2023), "Agricultural sector of the economy: results of 2022 and forecast for 2023", available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ahraryy-sektor-ekonomiky-pidsumky-2022-ta-prohnoz-na-2023-rik> (Accessed 12 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 24.04.2024 р.